



Sivistysvaliokunta
00102 Eduskunta

Asia: VNS 6/2017 vp Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osa. Jaettu ymmärrys työn murroksesta

Viite: Sivistysvaliokunta 12.10.2017 / Asiantuntijalausuntopyyntö

Tulevaisuusselonteon 1. osassa kuvataan laajasti työn murrosta ja työn tulevaisuutta hahmottavia muutoksia. Kuten selonteossa todetaan, muutosten vaikutukset ovat laajoja ja haastavat hyvinvointiyhteiskunnan sekä hyvin monella tavalla, että pitkälle tulevaisuuteen. Muutosta määrittävät suuressa määrin teknologinen kehitys ja maailmanlaajuiset ilkeät ongelmat: nykyisestä huomattavasti lisääntyvä maahanmuutto, ilmastonmuutos, talouden epävarmuus sekä terveyteen ja ikääntymiseen liittyvät kysymykset.

Yliopistot ovat työn murroksen ytimessä. Vuorovaikuttamalla yhteiskunnan kanssa, ennakoidulla tulevaisuudella ja harkiten uudistamalla pysymme ajassa ja autamme yhteiskuntaa adaptoitumaan tilanteeseen.

Korkeatasoisen tutkimuksen sekä koulutuksen turvaaminen aina perusasteelta korkeimpaan koulutukseen on paras tulevaisuusvakuutuksemme. Kyky tarjota sekä laajapohjaista hyvää perusosaamista että profiloitunutta huippuosaamista on tulevana vuosina ja vuosikymmeninä entistä tärkeämpää. Yliopistomme vastaavat näihin tarpeisiin jo nyt tarjoamalla laajapohjaisia kandiohjelmia, syvällistä osaamista tuottavia maisteriohjelmia sekä tieteelliseen työhön ja vaativiin asiantuntijatehtäviin valmentavaa tohtorikoulutusta. Tämän osaamisen mobilisointi edellyttää jatkuvaa ja avointa vuorovaikutteisuutta yliopistojen ja yhteiskunnan muiden sektoreiden, kuten elinkeinoelämän, julkisen ja kolmannen sektorin sekä päätöksenteon, välillä. Yliopistoilta edellytetään herkkyyttä reagoida yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarpeisiin ja muutossignaaleihin. Vastaavasti yhteiskunnan eri toimijoiden tulee tuntea yliopistojen potentiaali vastata näihin. Vaikuttavuusosaamisen ytimessä on yliopistojen ja niiden sidosryhmien kyky tunnistaa ja ennakoita yhdessä relevantteja ongelmia ja etsiä niille ratkaisijoita ja ratkaisuja.

Edellä kuvatun vuorovaikutuksen kehittäminen konkretisoituu myös yliopistojen yrittäjyys- ja yritysysteistyönä. Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toimintatapa ovat keskeisiä elementtejä, joilla yliopistoissa tuotettua tietoa ja osaamista saadaan siirrettyä yksilöiden ja yhteiskunnan voimavaraksi. Yrittäjyydellä tarkoitetaan sekä uuden liiketoiminnan luomista ja siihen liittyviä konkreettisia toimia, että olemassa olevan yritystoiminnan kehittämistä. Yrittäjämäisellä toimintatavalla tarkoitetaan puolestaan kokonaisvaltaista yrittäjämäistä asennetta: luovuutta, oma-aloitteisuutta ja vastuunottokykyä, eli valmiuksia, joita tarvitaan työelämän ja yritystoiminnan lisäksi myös muilla elämäalueilla.


Myös koulutuksen tuottamat generiset ja sivistykselliset valmiudet ovat avainasemassa muutoksen ja epävarmuuden hallinnassa. Niiden avulla saavutamme myös pääomaa, jonka avulla luodaan uutta ja merkityksellistä sekä palkallista että palkatonta tekemistä ja varmistetaan yksilöiden toimeentuloa.

Elinikäisen oppimisen merkitys korostuu työurien muuttuessa monipolvisemmiksi ja mutkikkaammiksi. Tähän tarpeeseen yliopistot tarjoavat täydennyskoulutusta, avointa yliopisto-opetusta sekä erikoistumiskoulutuksia.

Globaalit ongelmat ovat uhka, mutta ne voidaan kääntää myös mahdollisuuksiksi. Suomella on korkean osaamisen avulla edellytykset osallistua suurten ongelmien ratkaisuun. Sama pätee teknologisen kehityksen haltuun ottoon. Korkeimman yliopistojen tuottaman tiedon ja osaamisen turvin Suomi voi tuottaa ja hyödyntää teknologisia innovaatioita sen sijaan että jättäytyisimme sivustaseuraajan rooliin. Molemmat kehityspolut johtavat uuden työn luomiseen ja kestävään hyvinvointiin.

Helsingissä 11.10.2017

Suomen yliopistot UNIFI ry, Finlands universitet UNIFI rf



Jouko Niinimäki
puheenjohtaja



Leena Wahlfors
toiminnanjohtaja